

มโนทัศน์การเรียนรู้คัดสรรสู่รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร Eclectic-Learning Concepts Through English for Communicative Instructional Model

อารีย์ ปริดีกุล *

Aree Preedeekul *

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 สังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตและส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกมิติอย่างรอบด้าน ด้วยเหตุนี้ ประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและมีการอภิปรายร่วมกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนแห่งอนาคต มีประเด็นสาระที่น่าสนใจซึ่ง ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) ได้เสนอและสรุปแนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา เช่น Bellanca & Brandt (2010), Trilling & Fadel (2009) และ Zhao (2012) ว่า ทักษะและคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะ 7 ประการคือ 1) ความสนใจใคร่รู้ 2) การมีจินตนาการ 3) การคิดเชิงธุรกิจ 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 5) ความคิดสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม 6) ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและสนใจต่อโลก 7) ทักษะในการสื่อสารเทคโนโลยีและความร่วมมือ สำหรับประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านการวิเคราะห์ในเชิงตัวเลข การใช้เทคโนโลยีและทักษะการสื่อสาร

ทักษะการสื่อสารจัดเป็นทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุกแง่มุม ความเจริญของเทคโนโลยีการสื่อสารส่งผลให้ทุกส่วนของโลกมีการเชื่อมโยงและติดต่อสื่อสารกันในลักษณะเป็นเครือข่ายที่ไร้พรมแดน เกิดมิติสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ที่มีการนำภาษาอังกฤษมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการนำเสนอข่าวสารข้อมูล เชื่อมโยงความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก ตลอดจนการดำเนินชีวิตในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

* อาจารย์ ดร. ประจักษ์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม e-mail: ngok_pb@hotmail.com

ของนานาประเทศจึงมุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร Naughton (2007)

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชาวไทยในระดับอุดมศึกษาระหว่าง ปีการศึกษา 2555-2557 จากผลการวิจัยของ อารีย์ ปริติกุล (2554) พบว่าผู้เรียนจำนวนมากมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือมีความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ได้บ้างแต่ไม่มั่นใจว่าจะถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์จึงไม่กล้าใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อความหมายสำหรับทักษะการอ่านและการเขียนผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเท่าที่ควรเมื่ออยู่ในระดับเวทีโลก เมื่อศึกษากระบวนการในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาในภาพรวม พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่ใช้กระบวนการสอนตามวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) สอดคล้องกับผู้สอนภาษาอังกฤษในต่างประเทศก็นิยมนำหลักการ แนวคิด และกระบวนการของวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไปใช้จัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายในประเทศของตนเช่นเดียวกัน

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนตามวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งเสนอโดยคณะบุคคล เช่น Zhenhui (1999), Stephen (2001), Jarvis & Atsilarat (2004), Chew (2005), Deveci (2009), กิจจา กำแหง (2549) มีประเด็นสำคัญสรุปได้ ดังนี้ 1) ขั้นตอนการสอนตามวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมี 3 ขั้น คือ Presentation, Practice, Production ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางภาษาของผู้เรียนได้ ขาดขั้นตอนสำคัญของการเรียนรู้ภาษา คือขั้นเตรียมความพร้อมและขั้นการวัดและประเมินผล 2) ในขั้น Presentation ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอสาระการเรียนรู้โดยตรง ส่วนผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากผู้สอน 3) ขั้น Practice เป็นการฝึกทักษะทางภาษาที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความคล่องแคล่วในการสื่อสาร (Fluency) โดยไม่เน้นความถูกต้องแม่นยำของกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ (Accuracy) จึงละเลยการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในประเด็นที่เป็นข้อผิดพลาดด้านการใช้ภาษา ผู้เรียนจึงไม่ได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องทำให้เข้าใจผิดและส่งผลถึงความสามารถในการอ่านและการเขียน 4) วิธีการวัดและประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ผู้สอนใช้ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นภายในห้องเรียน กล่าวคือ ผู้สอนวัดและประเมินความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียนโดยการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้วยแบบทดสอบ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

สำหรับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น นักการศึกษาชาวต่างประเทศ อาทิ Caine, Caine & Crowell (1999), Zull (2002), Feden & Vogell (2003), Jensen (2004) มีความเห็นว่า ในการจัดการเรียนรู้ภาษานั้น ผู้สอนควรจัด

กิจกรรมที่มีความหลากหลายโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ได้จริงตามหน้าที่ของภาษาเพื่อการสื่อความหมาย โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงและภาษาที่ใช้ควรเหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางสังคม ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากที่จะเรียนรู้ ดึงความรู้เดิมของผู้เรียนเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้สิ่งใหม่ จัดการสอนเนื้อหาทางภาษาควบคู่กับการฝึกสื่อสารทางภาษาผ่านประสาทการรับรู้ทางการดู (Visual) การฟัง (Auditory) และการเคลื่อนไหว (Kinesthetic) จัดกิจกรรมที่เป็นการฝึกการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ลงมือปฏิบัติด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบต่างๆ เช่น กระบวนการสื่อสาร การร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การสร้างสรรค์ชิ้นงาน รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในประเด็นเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการใช้ภาษา และประเมินความสามารถในการใช้ภาษาตามสภาพจริง ต่อมานักการศึกษา คือ Smith & Ragan (2005), Tennyson (2005), สุมาลี ชัยเจริญ (2557) เสนอแนวคิดในเรื่องเดียวกันนี้ว่า ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่เป็นการบูรณาการอย่างหลากหลาย เช่น บูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งผลลัพธ์การปฏิบัติงานเป็นฐาน บูรณาการสารสนเทศกับสังคมวัฒนธรรม สติปัญญาและการจัดการเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ควรมีการบูรณาการสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริงมาเชื่อมโยงเนื้อหา กิจกรรม สื่อ แหล่งเรียนรู้ และแหล่งสารสนเทศตลอดจนการวัดผลและประเมินผล

จากแนวคิดที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับจุดอ่อนของกระบวนการสอนของวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่เสนอโดยนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น มีความสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของประเทศไทยซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในเรื่องนี้ ทิศนา ขัมมณี (2557) เสนอหลักการในการจัดการเรียนรู้พอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นจำเป็นต้องบูรณาการกิจกรรม วิธีสอน รูปแบบการเรียนการสอน เทคนิคการสอน หลักการ แนวคิด จิตวิทยา และทฤษฎีการเรียนรู้ที่หลากหลายเข้าไปช่วยในการกำหนดกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นการเสริมสร้างและช่วยผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น นวัตกรรมการสอนประเภท “รูปแบบการสอน” จัดเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ลักษณะหนึ่งที่ผ่านมาพัฒนาตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนาที่เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย และองค์ประกอบต่างๆ ภายในรูปแบบการสอน ต่อจากนั้นกำหนดแนวทางการนำรูปแบบการสอนไปใช้ ทำการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการสอนทั้งในเชิงทฤษฎีและในเชิงปฏิบัติการ หลังจากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงทั้งก่อนและหลังการนำไปทดลองใช้

สาระที่นำเสนอในบทความนี้เป็นการสังเคราะห์ข้อความรู้ต่างๆ เช่น สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลักการ แนวคิด วิธีสอน แนวการจัดการ

เปลี่ยน งานเปลี่ยน และสังคมเปลี่ยน จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก คณะบุคคล หน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษาทั้งในสังคมไทย สังคมอาเซียน และสังคมโลกได้ประชุม เสวนา วิจัย และอภิปรายกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการศึกษาที่มุ่งพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของบุคคลในสังคมยุคใหม่ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญได้ว่า ลักษณะของโลกปัจจุบันและอนาคตจะมีลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ 1) โลกเทคโนโลยี 2) โลกของเศรษฐกิจและการค้า 3) โลกกาวิวัตน์กับเครือข่าย 4) สิ่งแวดล้อมและพลังงาน 5) ความเป็นเมือง 6) คนจะมีอายุยืน และ 7) บุคคลจะอยู่กับตัวเองมากขึ้น Canto (2006), Trilling & Fadel (2009), Bellanca & Brandt (2010), Zhao (2012), วิจารย์ พานิช (2554), ทิศนา แชมมณี (2555), ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557)

จากลักษณะดังกล่าว วิจารย์ พานิช (2554) มองว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างรอบด้านทั่วทั้งโลก สังคมมีลักษณะเป็นสังคมที่เรียกว่า สังคมสารสนเทศ (Information Society) สังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Society) หรือสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Society and Economy) ลักษณะที่เกิดขึ้นดังกล่าว จะส่งผลทำให้สังคมที่มีความรู้กลายมาเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง การพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งจะเป็นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการพัฒนาประเทศ มิติแห่งสภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและรวดเร็วเช่นนั้น การพัฒนาการศึกษาจึงมีความสำคัญ นานาประเทศจำเป็นต้องปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ให้พร้อมที่จะรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงตามกระแสแห่งโลก ดังนั้นเป้าหมายของการจัดการศึกษาจึงต้องเน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงในสังคม

1.2 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

การที่สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตนั้น บุคคลในโลกย่อมต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะให้เหมาะสมตามกระแสของสังคมเช่นกัน ในมิติทางการศึกษา ภาควิจารย์ พานิช (2556) ได้เพิ่มอีก 2Ls คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning) และภาวะผู้นำ (Leadership) ดังนั้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนจะประกอบด้วย 3Rs+8Cs+2Ls โดยย่อมาจากคำในภาษาอังกฤษ ได้แก่ 3 Rs ย่อมาจาก Reading, Riting, Rithmetics ส่วน 8 Cs ย่อมาจากคำในภาษาอังกฤษ ดังนี้

Critical Thinking & Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหา)

Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม)

Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)

Cross-Cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
 Communication, Information & Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารและการรู้เท่า
 ทันสื่อ)

Computing & Media Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ)

Career & Learning Self-Reliance (ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้)

Change (ทักษะการเปลี่ยนแปลง)

ส่วน 2 Ls ย่อมาจาก Learning Skills และ Leadership ดังสรุปในภาพ 1

ภาพ 1 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มา: วิจารณ์ พานิช (2556)

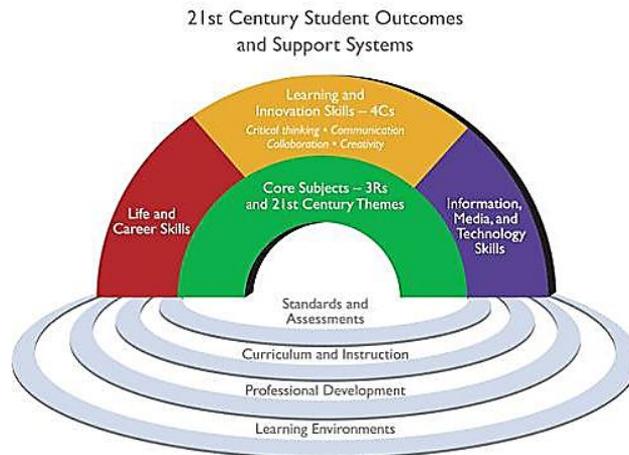
นอกจากทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวแล้ว คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เป็นชาวต่างประเทศ เช่น Canto (2006), Trilling & Fadel (2009), Bellanca & Brandt, (2010), Zhao (2012) และนักวิชาการชาวไทยที่มีบทบาทสำคัญทางด้านการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ทิศนา แคมมณี (2555) ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) เสนอว่าทักษะของผู้เรียนแห่งศตวรรษนี้ควรเป็นผู้ที่มีทักษะที่ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านเทคโนโลยี 2) ความสนใจใคร่รู้ 3) มีจินตนาการการคิดเชิงธุรกิจ 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 5) ความคิดสร้างสรรค์

และพัฒนานวัตกรรม 6) ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและสนใจต่อโลก 7) ทักษะในการสื่อสารและความร่วมมือ

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานด้านการศึกษาระดับต่างๆ มีนโยบายปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีประกาศให้สถาบันการศึกษาดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาทุกหลักสูตรและทุกระดับ โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ 5 ด้าน คือ 1) คุณธรรมจริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) การวิเคราะห์ในเชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี นอกจากมาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าวแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังกำหนดว่าผู้เรียนจะต้องมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ มีความสามารถด้านต่างๆ และมีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เช่นเดียวกัน ด้วยสภาวะการณ์ดังกล่าว สังคมต่างหันมาให้ความสนใจการพัฒนาบุคคลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นสื่อการพัฒนา เมื่อพิจารณาคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 พบว่า**ทักษะการสื่อสาร** เป็นทักษะที่สังคมโลกให้ความสำคัญมาก เนื่องจากความเจริญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่งผลให้ส่วนต่างๆ ของโลกสื่อสารกันในลักษณะเป็นเครือข่ายไร้พรมแดน เกิดมิติสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ๆ ภาษาที่ใช้และจัดเป็นภาษาของโลก (World language) คือ **ภาษาอังกฤษ** ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงเข้ามามีบทบาทในการเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่มนุษย์นำมาใช้เป็นสื่อกลางของการสื่อความหมาย การดำเนินกิจกรรมต่างๆ และการอยู่ร่วมกัน ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาของนานาประเทศจึงกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษและบรรจุไว้ในหลักสูตรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

1.3 กรอบสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่คณะบุคคลที่เรียกว่า Partnership for 21st Century Skills ได้เสนอสาระและผลการเรียนรู้ สรุปได้ดังภาพ 2

ภาพ 2 กรอบสาระการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มา: Partnership for 21st Century Skills (2009)

จากภาพกรอบสาระการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นภาพของสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในยุคนี้ เสนอโดยคณะบุคคลคือ ภาควิชาเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หรือ Partnership for 21st Century Skills ได้ระบุกรอบสาระการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีสาระการเรียนรู้ทักษะและคุณลักษณะสำคัญ คือ

1. วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 (Core Subjects-3Rs and 21st Century Themes)
2. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills-4Cs) Critical thinking Communication Collaboration Creativity
3. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills)
4. ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills)
5. ระบบสนับสนุน (Support System) โดยมีการกล่าวถึงสาระภายในแต่ละด้านสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.3.1 วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 (Core Subjects-3Rs and 21st Century Themes) สาระวิชาหลัก (Core Subjects) เป็นรายวิชาที่เป็นแกนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจประกอบด้วย 8 สาระ ได้แก่ 1) ภาษาแม่และภาษาโลก 2) ศิลปะ 3) คณิตศาสตร์ 4) เศรษฐศาสตร์ 5) วิทยาศาสตร์ 6) ภูมิศาสตร์ 7) ประวัติศาสตร์ และ 8) รัฐและความเป็นพลเมืองดี นอกจากนี้

ยังมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มี 3Rs (Reading, Writing, Arithmetic) คือ การอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น

1.3.2 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills-4Cs) ได้แก่ 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking) 2) การสื่อสาร (Communication) 3) การร่วมมือ (Collaboration) 4) ความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม (Creativity)

1.3.3 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) ได้แก่ ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะเกี่ยวกับสื่อ และทักษะด้านเทคโนโลยี

1.3.4 ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) ได้แก่ ความยืดหยุ่นและปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง มีทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผลิตและความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

1.3.5 ระบบสนับสนุน (Support System) โรงเรียนและครูต้องจัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้ต่อไปนี้ คือ มาตรฐานและการประเมินในยุคศตวรรษที่ 21 หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21 การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21

จากกรอบสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ซึ่งในปัจจุบันมีความเคลื่อนไหวมาก ดังปรากฏข้อความรู้ในวารสารวิชาการ ข่าวการศึกษา การจัดประชุมวิชาการ และจากแหล่งสื่อต่างๆ รวมทั้งจากรายงานผลวิจัยทางการศึกษาและประสบการณ์ของนานาชาติ เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า ทุกประเทศต่างมีการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์รวมทั้งประเทศไทยโดยหน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงาน บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือ คณะครู อาจารย์ และนักการศึกษาพร้อมพลัง ร่วมมือ และดำเนินการในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ปรากฏทั้ง 5 ด้าน เป็นแนวทางให้ผู้สอนสามารถนำไปดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งสิ้น ดังเช่น ในองค์ประกอบที่ 1 วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 สาระการเรียนรู้ภายในองค์ประกอบนี้ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยบรรจุสาระเหล่านี้ไว้ภายในโครงสร้างของหลักสูตรจัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้แกนกลางจำนวน 8 สาระด้วยกัน คือ ภาษาแม่และภาษาโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐและความเป็นพลเมืองดี ส่วนสาระภายในองค์ประกอบที่ 2 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม องค์ประกอบที่ 3 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และองค์ประกอบที่ 4 ทักษะชีวิตและอาชีพ สาระการเรียนรู้เหล่านี้เป็น

สาระที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

โดยภาพรวม แต่ละองค์ประกอบที่จัดสาระไว้อย่างเป็นหมวดหมู่นั้น มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน คือ องค์ประกอบที่ 1 วิชาแกนและแนวคิดสำคัญสาระในองค์ประกอบนี้ใช้ในการกำหนดความรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนควรมีความรู้ความเข้าใจ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะหรือความสามารถด้านต่างๆ ต่อไป ส่วนองค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบที่ 3 และองค์ประกอบที่ 4 จะเน้นที่ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ ทักษะ ความสามารถด้านต่างๆ สาระภายในองค์ประกอบเหล่านี้กำหนดไว้เพื่อให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จนมีความสามารถโดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ส่วนกิจกรรมแต่ละกิจกรรมย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ สำหรับองค์ประกอบที่ 5 ว่าด้วยเรื่องระบบสนับสนุน ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญที่โรงเรียนและครูจะต้องจัดระบบสนับสนุนการเรียนรู้

องค์ประกอบที่กล่าวมานั้น เป็นความสำคัญต่อระบบการศึกษา (Educational System) และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Instructional Design) เป็นอย่างยิ่งหากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไปก็จะทำให้ระบบขาดความสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์ประกอบที่ 5 เป็นระบบสนับสนุนที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับบริบททางการสอน สอดคล้องกับ บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner's Model of Ecological Environment) เสนอไว้ว่ามี 4 ระบบ ซึ่ง ทิศนา แชมมณี (2557) เขียนไว้ในหนังสือ **ศาสตร์การสอน** คือ 1) ระดับไมโคร (Micro-System) เป็นบริบททางการสอนระดับห้องเรียนที่ใกล้ชิดตัวผู้สอน ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม 2) ระดับเมโซ (Meso-System) เป็นการเรียนการสอนในระดับผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียน และผู้ร่วมงานในโรงเรียน 3) ระดับเอ็กโซ (Exo-System) เป็นระดับการสอนที่ขยายออกไป ได้แก่ บริบทในชุมชน ทรัพยากรในชุมชน สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของชุมชน และที่ไกลสุด คือ 4) ระดับแมโคร (Macro) เป็นบริบททางการสอนที่ไกลตัวผู้สอน และผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ บริบทระดับชาติ และระดับโลก

โดยสรุป กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาของแต่ละประเทศสามารถนำมาใช้เป็นแนวคิดสำหรับวางแผน บริหารจัดการ กำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทั้งยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และกลไกในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ขับเคลื่อนกระบวนการและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านต่างๆ ทั้งทักษะทางปัญญาและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตลอดจน

ขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

1.4 การออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

กระแสนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งสังคมโลกและสังคมไทย มีคำถามเกิดขึ้นมากมาย แต่คำถามหนึ่งที่คลาสสิกมากและยังเป็นคำถามที่ท้าทายให้ค้นหาคำตอบ นั่นคือ “รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นเช่นไร” วิจารณ์ พานิช (2554) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่า “ต้องก้าวข้ามสาระวิชา ไปสู่การเรียนรู้เพื่อให้เกิด **ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21** ที่ผู้สอนไม่ได้สอน ผู้เรียนต้องเรียนเอง หรือพูดใหม่ว่า ผู้สอนต้องไม่สอนแต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ (Learning Design) และผู้สอนคือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงมือทำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง แม้ว่าสาระวิชาจะมีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิต ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (Content หรือ Subject Matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าโดยผู้เรียน ครูควรเป็นผู้ช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนลงมือปฏิบัติ ค้นหาความรู้ สร้างความรู้ และสามารถประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของตนเองได้”

ปัจจุบันแนวการจัดการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนรู้ที่กำลังมีความโดดเด่นได้รับการกล่าวถึงมาก และนับว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั่นคือ การเรียนรู้แบบการสอนให้น้อยเรียนรู้ให้มาก (Teach Less, Learn More) เป็นแนวคิดที่เสนอ โดยประเทศสิงคโปร์ มีหลักการสำคัญ คือ

- แนวคิด “การสอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก” เป็นการเรียนการสอนที่ช่วยให้กำลังใจผู้เรียน และช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตมากกว่าการสอนมากหรือการสอนเพื่อสอบ

- “การสอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก” มีเป้าหมายเพื่อสัมผัสหัวใจและให้กำลังใจ (Minds) ผู้เรียนเพื่อการเตรียมผู้เรียนสำหรับการใช้ชีวิต หลักการทางการศึกษา (Core of Education) คือทำไมเราต้องสอน (Why do we teach ?) สอนอะไร (What do we teach ?) และสอนอย่างไร (How do we teach ?)

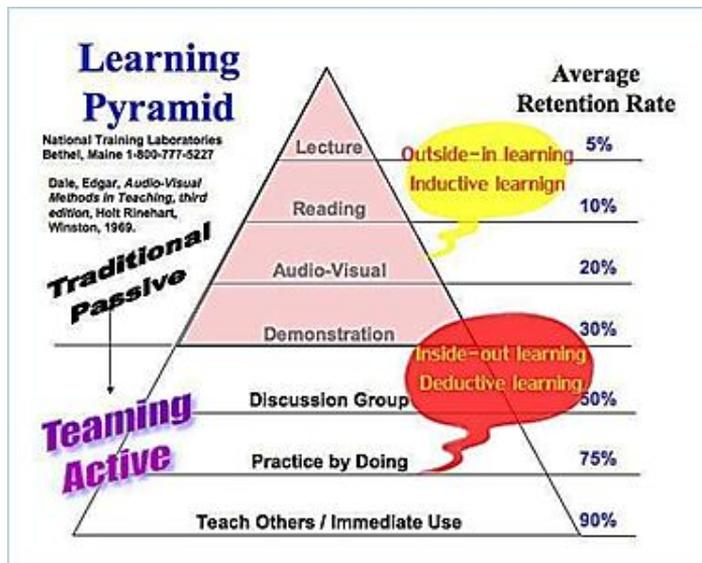
- ผลการเรียนรู้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากการเน้นที่ปริมาณมาเป็นการเน้นที่คุณภาพการศึกษา ทั้งนี้คุณภาพการศึกษาที่มากขึ้น หมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน การให้โอกาสของการแสดงออก ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการสร้างลักษณะผ่านนวัตกรรมการเรียนรู้ และกลยุทธ์วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

- ครู ผู้นำโรงเรียน และกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทสำคัญในการทำให้แนวคิด “การสอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก” เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ

แนวคิดดังกล่าว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมกิจกรรมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายปลายทางของการจัดการเรียนรู้ที่เห็นเด่นชัด คือ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพของผลการเรียนรู้มากกว่าการเน้นที่ปริมาณหรือการสอนเพื่อการสอบเท่านั้น

1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นักการศึกษามีข้อเสนอว่า การจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ที่มีความหลากหลายผลลัพธ์ย่อมแตกต่างกัน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดภายในห้องเรียน ผู้เรียนเป็นผู้นั่งฟังการบรรยาย (Lecture) จะสามารถจำสาระที่ได้ฟังเพียงร้อยละ 5 ขณะที่การอ่านด้วยตัวเอง (Reading) จะจำได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10 ส่วนกิจกรรมผ่านการฟังและการได้เห็น (Audiovisual) เช่น การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ สามารถจำสาระที่ได้สัมผัสร้อยละ 20 กิจกรรมที่ผ่านการได้เห็นตัวอย่าง (Demonstration) จะช่วยให้สามารถจำได้ร้อยละ 30 ทั้งนี้หากมีการได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกัน (Discussion) เช่น กิจกรรมผ่านการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันกับเพื่อนภายในกลุ่ม จะช่วยให้จำได้ถึงร้อยละ 50 การได้ทดลองปฏิบัติเอง (Practice doing) จะจำได้ถึงร้อยละ 75 ส่วนกิจกรรมที่ช่วยให้มีการเรียนรู้และจดจำได้มากที่สุดนั่น คือ กิจกรรมที่ได้สอนผู้อื่น (Teaching) เช่น การติว หรือการสอน จะช่วยให้เข้าใจและจำได้ถึงร้อยละ 90 ดังแสดงในพีระมิดแห่งการเรียนรู้ (Learning Pyramid) ภาพ 3 พีระมิดการเรียนรู้

ภาพ 3 พีระมิดการเรียนรู้

ข้อความรู้ในประเด็นต่างๆ ที่นำเสนอมาเป็นลำดับ โดยเริ่มตั้งแต่สภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กรอบสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และ แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดที่ผู้เขียนคัดเลือกเฉพาะข้อความรู้ที่เป็นประเด็นหลักของเรื่องนั้นโดยใช้คำว่า “มโนทัศน์การเรียนรู้คัดสรร” ซึ่งเป็นการนำเสนอสาระที่ผ่านการสืบค้น การสังเคราะห์ การวิเคราะห์ คัดสรร และสรุปเนื้อหา (Content analysis) จากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยทางการศึกษา ที่มีสาระสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

บทบาทสำคัญประการหนึ่งในฐานะที่อยู่ในวงการศึกษามีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้พิจารณาเห็นว่า สิ่งสำคัญที่ตนเองควรมีความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การพัฒนาทางการศึกษา หลักการแนวคิด จุดมุ่งหมาย การจัดการเรียนรู้ รวมถึงการวัดผลและประเมินผลอันนำไปสู่การเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งสาระสำคัญที่เสนอมานั้น ผู้เขียนได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานเป็นหลักการเบื้องต้นในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเป้าไปที่กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สังคมไทย สังคมอาเซียน และสังคมโลกให้ความสนใจให้ความสำคัญและมีนโยบายพัฒนาเร่งด่วนประการหนึ่ง ณ เวลานั้น คือ การเร่งรัดพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มี “ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร” ในการก้าวสู่สังคมโลกอย่างภาคภูมิใจ

2. มโนทัศน์การเรียนรู้คัดสรรสู่รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

จากการศึกษามโนทัศน์การเรียนรู้ต่างๆ ผ่านการวิเคราะห์เนื้อหา พิจารณาคัดเลือกและนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และประยุกต์สู่การพัฒนาเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของ **รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร** ตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา มโนทัศน์สำคัญในการพัฒนารูปแบบ โดยสังเขปดังนี้

2.1 ความเป็นมาของรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

จากสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกส่งผลให้ประเทศต่างๆ มีการปฏิรูปการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยได้ร่วมกันเสนอกรอบสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งได้เสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นี้ไว้อย่างหลากหลาย แนวคิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมีจำนวนมากและเผยแพร่ตามสื่อและแหล่งเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ล้วนมีวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่นานาประเทศเห็นพ้องกันว่าเป็นทักษะสำคัญผู้เรียนและควรได้รับการส่งเสริมคือ ทักษะการสื่อสาร และในการสื่อสารเครื่องมือสำคัญที่ใช้คือ **ภาษาอังกฤษ** ซึ่งปัจจุบันสังคมจัดให้เป็นภาษาโลก (World language) สำหรับใช้ในการนำเสนอข่าวสารข้อมูล เชื่อมโยง

ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก ตลอดจนการดำเนินชีวิตในมิติต่างๆ ดังนั้น โครงสร้างภายในหลักสูตรของนานาชาติประเทศทั้งในประเทศอาเซียน และสังคมโลกจึงกำหนดให้บรรจุสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตรของแต่ละประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร Naughton (2007)

ผลการศึกษานักการศึกษาชาวไทยและชาวต่างประเทศ พบว่าความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน มีลักษณะคล้ายกัน คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ กล่าวคือผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ พอได้บ้าง แต่ขาดความมั่นใจในการนำภาษาไปใช้สื่อสาร ไม่กล้าพูดภาษาอังกฤษ กลัวผิดโครงสร้างทางหลักการของภาษา และไม่สามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารได้ดีเท่าที่ควรทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ส่วนสภาพทางด้านจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผลการศึกษา พบว่าผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศจำนวนมากใช้วิธีการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) ซึ่งสาระสำคัญของแนวคิดนี้คือ

แนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) นักภาษาศาสตร์ เช่น Bachman (1990), Hamer (2000), Stephen (2001), Yoon (2004), Chew (2005) มีความเชื่อว่าภาษา คือ เครื่องมือของการสื่อสาร การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางภาษา (Linguistic Knowledge) ทักษะทางภาษา (Language Skills) และทักษะทางการสื่อสาร (Communicative Skills) โดยจุดมุ่งหมายของการสอนภาษา คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Competence) หลักการในการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการสื่อสารจริงโดยคำนึงถึงโครงสร้างทางภาษาศาสตร์เชิงสังคม การใช้คำเชื่อมความสัมพันธ์ของข้อความและการประยุกต์ใช้ยุทธวิธีในการสื่อสาร โดยมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่มีความหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว (Fluency) มากกว่าการเคร่งครัดในความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) ของกฎไวยากรณ์ โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำเสนอ (Presentation) ขั้นฝึก (Practice) และ ขั้นใช้ภาษา (Production)

ในขณะที่แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารได้รับความสนใจ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง นักภาษาศาสตร์และนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

ภาษาต่างประเทศได้ทำการวิเคราะห์และพบข้อจำกัดหรือจุดอ่อนของแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ สรุปได้ 5 ประเด็น ดังนี้

1. ขั้นตอนการสอนของแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่มี 3 ขั้นตอน คือ ชี้นำเสนอ (Presentation) ชั้นฝึก (Practice) และชั้นใช้ภาษา (Production) ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาควรมีขั้นตอนการสอนเพิ่มมากขึ้น คือ ควรมีชั้นก่อนชี้นำเสนอเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และสาระสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและควรมีขั้นตอนหลังจากชั้นการใช้ภาษาเพื่อทำการวัดและประเมินผล Stephen (2001)

2. การจัดการเรียนการสอนในชั้นชี้นำเสนอ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะของการสื่อสารแบบทางเดียว (One way communication) เน้นผู้สอนเป็นฝ่ายนำเสนอเนื้อหาที่ผู้สอนเตรียมมาโดยที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับฟังมากกว่าการใช้ความคิด ผู้สอนและผู้เรียนขาดการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งกับเนื้อหาทางภาษา สื่อ และผู้สอน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่ส่งเสริมกระบวนการของการสื่อสาร Celce-Murcia, Dirnyei & Thurell (1997: 143-145)

3. การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนฝึกและใช้ภาษาตามแบบ เช่น ฝึกจากบทสนทนาหรือเนื้อหาในเอกสารที่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอน (Control Practice) รวมทั้งการฝึกแบบเติมข้อความที่ขาดหายไป (Information Gap) เป็นการฝึกที่เน้นการท่องจำแล้วนำมาใช้สื่อสารในห้องเรียนมากกว่าการฝึกให้ผู้เรียนดึงความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่เพื่อนำมาสร้างความรู้ในสถานการณ์ใหม่ด้วยตนเอง จัดเป็นการเรียนที่ผู้เรียนไม่ได้ทำความเข้าใจในตัวภาษาอย่างแท้จริงเป็นเหตุให้ลืมนำมาใช้และไม่มีความสามารถในตัวภาษาอย่างเพียงพอจึงไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ Zhenhui (1999)

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนฝึก (Practice) เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วในการสื่อสาร (Fluency) โดยที่ไม่เน้นความถูกต้องแม่นยำของไวยากรณ์ (Accuracy) จึงละเลยการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงข้อผิดพลาดทางการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและไม่ได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องทำให้เข้าใจผิดและส่งผลถึงความสามารถในการอ่านและการเขียน Chew (2005), Buss & Lauren (2002 cited in Deveci, 2009)

5. วิธีการวัดและการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่ผู้สอนใช้ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นภายในห้องเรียน กล่าวคือผู้สอนวัดและประเมินความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียนด้วยวิธีการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Paper-Based) ซึ่งไม่ครอบคลุมและไม่สอดคล้องกับการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร Jarvis & Atsilarat (2004), กิจจา กำแหง (2549)

สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น นักภาษาศาสตร์และนักการศึกษาที่มีความเห็นว่า ในการจัดการเรียนรู้อาจจัดกิจกรรมที่มีความ

หลากหลายโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ และนำไปใช้ได้จริงตามหน้าที่ของภาษาในการสื่อความหมายโดยมีเป้าหมายอยู่ที่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริงและสอดคล้องกับบริบททางสังคม นอกจากนี้แล้ว นักการศึกษาเสนอเพิ่มเติมในประเด็นนี้โดยสรุป คือ การจัดการเรียนการสอนควรบูรณาการวิธีการที่มุ่งผลลัพธ์การปฏิบัติงานเป็นฐาน โดยบูรณาการสารสนเทศกับสังคมวัฒนธรรมสติปัญญา การจัดการ และนำเสนอสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริงมาเชื่อมโยงเนื้อหา กิจกรรม สื่อ แหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ และประเมินผลตามสภาพจริงโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ Smith & Ragan (2005), Tennyson (2005), สุมาลี ชัยเจริญ (2557)

จากการศึกษามโนทัศน์และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมในศตวรรษที่ 21 ที่มีจุดเด่นสามารถเสริมจุดอ่อนของแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และยังเป็นการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ดังที่ได้กล่าวในเบื้องต้น หลักการแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ 1) แนวคิดสอนให้น้อยเรียนมาก (Teach Less Learn More: TLLM) 2) แนวคิดอินเทอร์แอ็กทีฟมัลติมีเดีย (Interactive Multimedia) 3) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) 4) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ซึ่งใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน

2.2 มโนทัศน์และแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการสอน แนวคิดพื้นฐานที่ใช้เป็นกรอบการพัฒนารูปแบบมีดังนี้

2.2.1 แนวคิดสอนน้อยเรียนมาก (Teach Less Learn More: TLLM) แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งต้องการให้ผู้สอนลดบทบาทในการสอนของตนเองให้น้อยลงและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More สามารถจัดการเรียนรู้ได้หลากหลายวิธีแต่ต้องเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวอย่างของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ที่ประเทศสิงคโปร์นำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ คือ การออกแบบย้อนกลับ (Backward Design) ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดหลักฐานการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการวางแผนเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายแก้ไขปัญหาก่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับชีวิตจริง

2.2.2 แนวคิดอินเทอร์แอ็กทีฟมัลติมีเดีย (Interactive Multimedia) เป็นศูนย์รวมสื่อข้อความ กราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ และเสียง ที่สามารถนำไปประยุกต์สู่การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา สื่อ และผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าใจสาระผ่านหลายช่องทางเพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทักษะต่างๆ ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกัน ใช้ทักษะทาง

ปัญหา การคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ชิ้นงาน ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ Bass (1999), Hick (1997) ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรยึดหลักการ ดังนี้ 1) กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน 2) มีความยืดหยุ่นโดยจัดกิจกรรมผ่านผัสสะการรับรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับสไตล์การเรียนรู้ (Learning Style) ของผู้เรียน 3) พัฒนาทักษะทางปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ และ 4) พัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งทางด้านเนื้อหาทางภาษา และทักษะทางการสื่อสาร คือ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนเพื่อให้เกิดความถูกต้องและคล่องแคล่ว Roblyer (2003), ฐปทอง กว้างสวัสดิ์ (2557)

2.2.3 แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เป็นแนวคิดที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วโดยไม่เคร่งครัดในความถูกต้องแม่นยำของกฎเกณฑ์ทางภาษา มีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอ (Presentation) ขั้นฝึก (Practice) และขั้นใช้ภาษา (Production) ต่อมาพบว่า 1) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 3 ขั้นไม่เพียงพอที่จะพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์เพราะขาดขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและขั้นการวัดและประเมินผล 2) การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้สอนเน้นเป็นศูนย์กลางมากกว่ายึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) การให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วในการสื่อสาร (Fluency) โดยที่ไม่เน้นความถูกต้องแม่นยำของกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ (Accuracy) จึงละเลยการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในประเด็นที่เป็นข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาผู้เรียนจึงไม่ได้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องทำให้เข้าใจผิดและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการอ่านและการเขียน 4) วิธีการวัดและประเมินที่ผู้สอนใช้ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นภายในห้องเรียน คือ เน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบทดสอบ ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร Zhenhui (1999), Stephen (2001), Javis & Atsilarat (2004), Chew (2005), Deveci (2009)

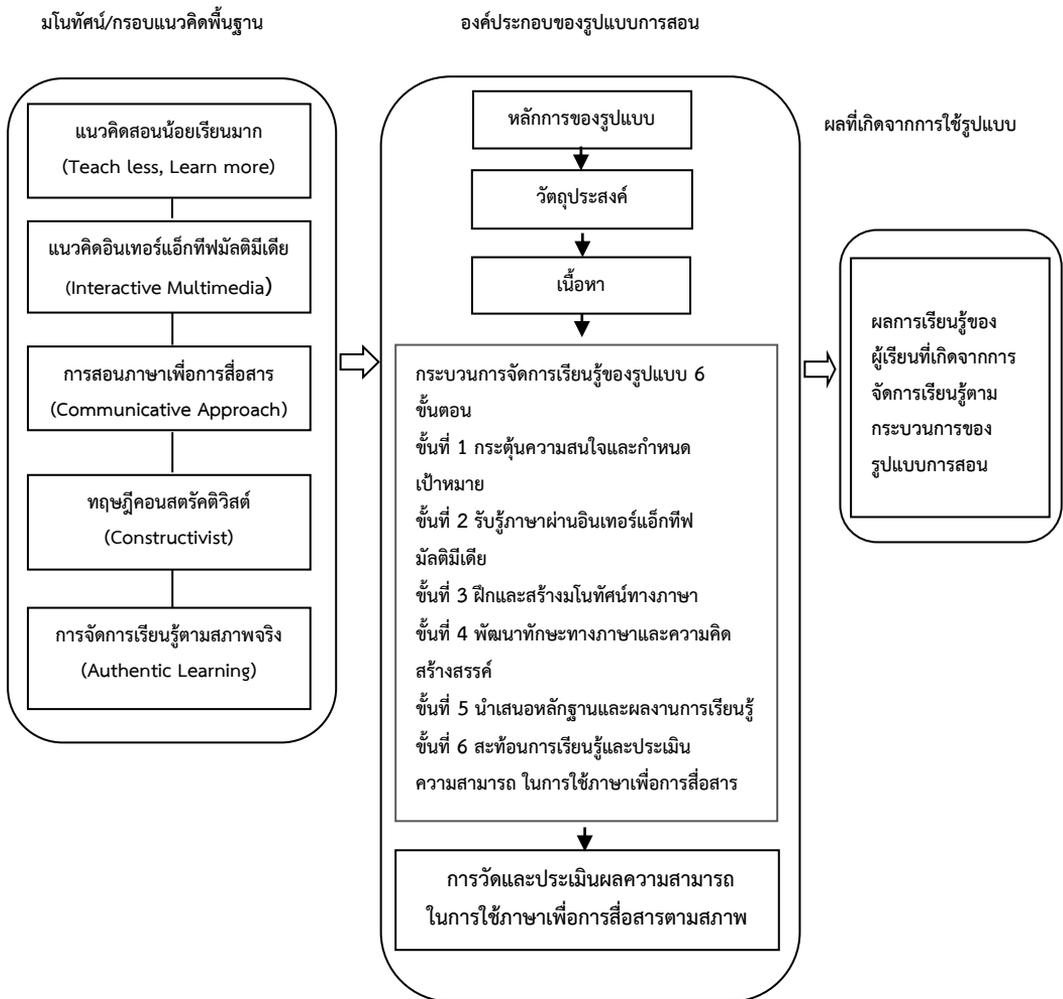
สำหรับแนวทางการเสริมจุดบกพร่อง จุดอ่อนของแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร นักภาษาศาสตร์เสนอแนะข้อนี้ไว้ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ 1) ก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากที่จะเรียนรู้ และดึงความรู้เดิมของผู้เรียนเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้สิ่งใหม่ 2) จัดกิจกรรมในการสอนเนื้อหาสาระทางภาษาควบคู่กับการฝึกสื่อสารทางภาษาผ่านประสาทการรับรู้ทางการดู (Visual) การฟัง (Auditory) และการเคลื่อนไหว (Kinesthetic) 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการฝึกการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 4) จัดกิจกรรมที่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบต่างๆ เช่น กระบวนการสื่อสาร การร่วมมือ การทำงานกลุ่ม การสร้างสรรค์ชิ้นงาน รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 5) จัดกิจกรรมที่เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้ภาษา และแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นให้มีความถูกต้อง 6) เลือกใช้วัดและประเมินความสามารถในการใช้ภาษาของ

ผู้เรียนด้วยวิธีการหลากหลายที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) Caine, Caine & Crowell (1999), Zull (2002), Feden & Vogell (2003), Jensen (2004)

2.2.4 ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการเซวี่ปัญญาของ Piaget ที่เรียกว่าคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา (Cognitive Constructivism) และ ของ Vygotsky คือ คอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism) ที่เน้นเกี่ยวกับบริบททางสังคมแนวคิดของทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการสร้างความรู้มากกว่าการรับความรู้โดยมีความเชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียนโดยมีผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างที่ได้สัมผัสกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ก่อน และพยายามนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่ตนได้พบมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) หรือโครงสร้างความรู้ในสมอง โครงสร้างทางปัญญานี้ จะประกอบด้วยความหมายของสิ่งต่างๆ ที่ใช้ภาษาหรือเหตุการณ์ในการออกแบบการเรียนรู้ที่มีความหมาย เช่น ออกแบบสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติและร่วมมือกันสร้างความรู้จากฐานความรู้เดิมในบริบทของผู้เรียน

2.2.5 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเผชิญกับสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง ในบริบทจริง ร่วมกันเรียนรู้ แสวงหาความรู้ และวิธีการต่างๆ ให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนสร้างความรู้ได้อย่างมีความหมาย สืบสอบ คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองโดยการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถนำเสนอความสำเร็จของงาน และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริงได้ ทิศนา ขัมมณี (2555) ลักษณะการจัดการกิจกรรมควรมีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมการแก้ปัญหาท้าทายความสามารถ จัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง กิจกรรมเผชิญปัญหาตามสภาพจริง และวิธีสอนควรเป็นการเรียนรู้แบบโครงงาน การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ การแสดงละคร บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การสร้างภาพยนตร์สั้นๆ โดยอิงเนื้อหาสาระจากสังคม วัฒนธรรม บริบท และสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงกับที่เป็นจริงในปัจจุบัน (Authentic Contents) ส่วนแนวทางการวัดและประเมินผลจะมุ่งเน้นการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ในเชิงคุณภาพจะไม่เน้นเชิงปริมาณ แต่เป็นการประเมินผลงานในเชิงประจักษ์และตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

ด้วยเหตุผลและหลักการต่างๆ ได้แก่ สภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 กรอบสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และ แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้เขียนคัดสรรมโนทัศน์สำคัญมาใช้เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ขึ้นมาประเภทหนึ่ง คือ “รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร” มีองค์ประกอบดังภาพที่ 4

ภาพ 4 องค์ประกอบของรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่มา: อารีย์ ปริติกุล (2554)

2.3 รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการสอนมีองค์ประกอบและรายละเอียด ดังนี้

1) **หลักการของรูปแบบ:** จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะเรียนรู้สิ่งใหม่ผ่านสื่ออินเทอร์แอคทีฟเสมือนจริงที่หลากหลายด้วยกระบวนการทางภาษาเพื่อการสื่อสาร ลงมือฝึกทักษะทางภาษา สร้างมโนทัศน์การเรียนรู้ ปฏิบัติการเรียนรู้กับกลุ่มเพื่อนในบริบทจริง สร้างสรรค์

ผลงาน นำเสนอผลการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ สะท้อนการเรียนรู้ และประเมินผลตามสภาพจริง

2) **วัตถุประสงค์:** เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3) **เนื้อหา:** ภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ตามบริบทจริงในสังคม

4) **กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ:** จัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ตามขั้นตอน 6 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นมีรายละเอียด และวัตถุประสงค์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจและกำหนดเป้าหมาย จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเป็นกรให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนอย่างมีความหมาย

ขั้นที่ 2 รับรู้ภาษาผ่านอินเทอร์เน็ตแอ็กทิฟมีเดีย จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการนำเสนอความรู้ทางภาษาเพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาที่ใช้ในสถานการณ์จริง และเสมือนหนึ่งได้เรียนรู้กับเจ้าของภาษาโดยผ่านสื่อเสมือนจริงที่เป็นสื่อทางเทคโนโลยีและควรเป็นสื่อที่ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อได้อย่างหลากหลาย เช่น จาก You Tube

ขั้นที่ 3 ฝึกและสร้างมโนทัศน์ทางภาษา จัดกิจกรรมต่างๆ ที่ให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มีความถูกต้องตามหลักการทางภาษา และสร้างมโนทัศน์หรือข้อสรุปเกี่ยวกับสาระสำคัญทางภาษาผ่านเทคนิคต่างๆ เช่น ผังมโนทัศน์ Mind Map ผังกราฟิก ฯลฯ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาทางภาษา เช่น เสียง ความหมาย และโครงสร้างทางไวยากรณ์

ขั้นที่ 4 พัฒนาทักษะทางภาษาและความคิดสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทางภาษา และโครงสร้างทางไวยากรณ์ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทหรือในสังคมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่โดยลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนๆ ผู้สอนอาจเลือกใช้วิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนแบบต่างๆ มาร่วมในแต่ละขั้นตอน เช่น การสอนแบบโครงงาน (Project Based Learning) การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับจากการเรียนภายในห้องเรียนสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงและบริบทจริงในสังคมที่ผู้เรียนสนใจสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างความรู้ร่วมกับเพื่อนได้อย่างสร้างสรรค์

ขั้นที่ 5 นำเสนอหลักฐานการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนคิดรูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้ ผลการเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ ชิ้นงาน หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นทั้งที่เกิดจากตนเองและเกิดร่วมกันกับเพื่อน วางแผน เตรียมการ นำเสนอในรูปแบบต่างๆ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ ละคร สถานการณ์จำลอง หรืออาจจะนำเสนอผ่านสื่อเทคโนโลยี เช่น Youtube, mini cinema, video clip ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้ความเข้าใจเนื้อหาทางภาษา และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในเชิงประจักษ์และเป็นรูปธรรม

ขั้นที่ 6 สะท้อนการเรียนรู้และประเมินความสามารถทางภาษาเพื่อการสื่อสาร จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้ และการเสริมแรงด้วยการชื่นชมผลการเรียนรู้ ในขณะเดียวกันผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ข้อสังเกตในประเด็นที่เป็นข้อผิดพลาดของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและช่วยกันปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง รวมทั้งร่วมกันเลือกวิธีการวัดความสามารถทางภาษา สร้างเกณฑ์การประเมินร่วมกันและเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม เพื่อใช้ในการประเมินความสามารถทางภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งการประเมินอาจจะประเมินโดยเพื่อนประเมินเพื่อน และประเมินโดยผู้สอน

5) การวัดและประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษาตามสภาพจริง เป็นการตรวจ สอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ของผู้เรียนทางด้านความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาทางภาษา กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ (Linguistic Competence) ความสามารถในการเชื่อมโยงภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร (Discourse Competence) ด้านภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ (Socio Linguistic Competence) และด้านการใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสาร (Strategic Competence) แบบเน้นการประเมินความสามารถตามสภาพจริงจากการปฏิบัติ การตรวจผลงาน การสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาและอื่นๆ ซึ่งการประเมินควรมุ่งเน้นประเมินพัฒนาการทางการสื่อสารมากกว่าการตัดสินผลการเรียน

2.4 แลกเปลี่ยนประสบการณ์: ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้นำรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาต่างๆ ในปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยจัดการเรียนการสอนที่ยึดหลักการสอนให้น้อย เรียนให้มากโดยผลसानหลักการสอนของแนวคิด 5 แนวคิด ดังเสนอไว้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน เนื้อหาที่ใช้เป็นสาระทางภาษาอังกฤษที่ใช้สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมโลก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กระตุ้นความสนใจและกำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 2 รับรู้ภาษาผ่านอินเทอร์แอ็กทีฟมีลติมีเดีย ขั้นที่ 3 ฟังและสร้างมโนทัศน์ทางภาษา ขั้นที่ 4 พัฒนาทักษะทางภาษาและความคิดสร้างสรรค์ ขั้นที่ 5 นำเสนอหลักฐานการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 สะท้อนการเรียนรู้ และประเมินความสามารถทางภาษาเพื่อการสื่อสาร ผ่านกิจกรรมและ เทคนิคการสอนอันหลากหลายที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ซึ่งทำการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ปรากฏผล ดังนี้

ด้านผลการเรียนรู้ ผู้เรียนมีพัฒนาขึ้นอย่างสังเกตเห็นได้ชัดเจน ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพคือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) ประกอบด้วย 1.1) ความสามารถในการเนื้อหาทางภาษา (Linguistic Competence) เช่น การออกเสียง (Sound) ความหมาย (Meaning) และโครงสร้างทางไวยากรณ์ (Grammar) 1.2) ความสามารถด้านการสร้างความสัมพันธ์ข้อความ (Discourse

Competence) 1.3) ความสามารถในการใช้ภาษาทางวัฒนธรรมและสังคม (Socio Linguistic Competence) และ 1.4) กลยุทธ์ในการสื่อสารทางภาษา (Strategic Competence) 2) ด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Competence) สังเกตผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการของรูปแบบ พฤติกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งภายในห้องเรียนและนอกชั้นเรียน และผ่านการนำเสนอผลงานการนำภาษาอังกฤษไปใช้สื่อสารในสถานการณ์จริงภายในบริบทของผู้เรียนและผู้เรียนสนใจในรูปแบบต่างๆ เช่น Video clip, Mini cinema, Role play, Storytelling, ฯลฯ และ 3) ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute) สำหรับผลการเรียนรู้ ด้านนี้นับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเกินกว่าความคาดหวัง ซึ่งนอกจากจะสังเกตได้จากพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนขณะเรียน ขณะทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ แล้วจะพบเห็นในขั้นสะท้อนผลการเรียนรู้ (Feedback) ผู้เรียนจะนำเสนอสาระที่เป็นรายละเอียดในด้านต่างๆ ทั้งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาษาที่สมาชิกกลุ่มช่วยกันแสวงหาและค้นพบโดยตรง และที่เกี่ยวกับคุณลักษณะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะทำงาน มีคุณลักษณะของผู้สร้างความรู้ สร้างสรรค์ชิ้นงาน การแก้ปัญหา การเลือกสรรเทคโนโลยีและประยุกต์ใช้ให้เกิดการเรียนรู้ และอื่นๆ เมื่อนำผลการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของผู้เรียนมาเทียบเคียงกับทักษะและคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการที่สอดคล้องเหมาะสม และสัมพันธ์กับการสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เกิดทักษะการเรียนรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้เรียนสะท้อนให้ได้ทราบคือ ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถในด้านต่างๆ ของตนโดยที่ผู้เรียนไม่เคยคิดมาก่อนว่าตนเองจะสามารถทำได้

สรุป

แนวคิดที่เกิดจากสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกอย่างรอบด้าน คณะบุคคลหน่วยงานทางการศึกษา และนักการศึกษาตระหนักในความสำคัญถึงผลอันเกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และองค์ความรู้ใหม่ๆ ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและการดำเนินชีวิตของบุคคลในแง่มุมต่างๆ ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ร่วมอภิปรายเพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต การทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดภาพรวมของสาระการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งได้เสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากแนวคิดต่างๆ ผู้เขียนนำมาเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ในลักษณะของรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการ

สื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ระหว่างทำการศึกษาผู้เขียนพบหลักการ แนวคิด เทคนิค วิธีสอน สื่อ และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากมาย จึงคัดสรรหลักการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญและเหมาะสมกับสภาวะการณ์ ได้แก่ 1) แนวคิดสอนให้น้อยเรียนให้มาก (Teach Less, Learn More) 2) แนวคิดอินเทอร์แอ็กทีฟมัลติมีเดีย (Interactive Multimedia) 3) แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) 4) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) และ 5) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic learning) โดยผสานและสร้างความสัมพันธ์ของหลักการสอนตามแนวคิดเหล่านี้ เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอน ลักษณะเด่นของรูปแบบนี้คือ ภายในรูปแบบแสดงให้เห็นองค์ประกอบต่างๆ และที่ชัดเจนคือ มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบและมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน นอกจากนี้ ภายในแต่ละองค์ประกอบมีคำอธิบายที่ระบุถึงสาระสำคัญ และวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้สนใจที่จะนำรูปแบบการสอนนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ เกิดความกระจ่างชัดและนำไปใช้ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

- กিজา กำแหง. (2549). การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร: ทฤษฎี การฝึกปฏิบัติ และปัญหา. **วารสารมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2557). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักตะวันตก.** วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทิตนา แชมมณี. (2555). บัณฑิตศึกษาในทศวรรษที่ 21: การปรับหลักสูตรและการสอน. **เอกสารประกอบการประชุมวิชาการของราชบัณฑิตยสถานร่วมกับ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.**
- ทิตนา แชมมณี. (2557). ปลุกโลกการสอนให้มีชีวิตสู่ “ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่”. **เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง อกวิวัฒน์การเรียนรู้ สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. 6-8 พฤษภาคม 2557.**
- รูปทอง กว้างสวยสดใส. (2557). **การสอนภาษาอังกฤษด้วยเทคโนโลยี.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพฯ : ส. เจริญการพิมพ์.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2557). การออกแบบการสอน: หลักการทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.
ขอนแก่น : หจก.โรงพิมพ์แอนนาออฟเซต.
- อารีย์ ปรีดีกุล. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษตาม
หลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน).
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- Bass, R. (1999). **A Brief guide to interactive multimedia and the study of the
United State.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา [http://www.georgetown.edu/crossroads
/mltmedia.html](http://www.georgetown.edu/crossroads/mltmedia.html).
- Bachman, L.F. (1990). **Fundamental consideration in Language testing.**
Oxford : Oxford University.
- Bellanca, J. & Brandt, R. (2010). **21th Century Skills: Rethinking How Students
Learn.** Indiana : Solution Tree Press.
- Canto, J. (2006). **The Extreme Future: The Top Trends That Will Reshape
the World in the Next 20 Years.** New York : Penguin Group.
- Caine, G., Caine, R., & Crowell, S. (1999). **Mind shifts (2nd ed.)** Tucson, AZ : Zephyr
Press.
- Celce-Murcia, M. Dirnyei, Z. , & Thurell, S. (1997). **Direct Approaches in L2
Instruction: A Turning Point in Communicative Language Teaching ?.**
TESOL Quarterly, 31: 143-145.
- Chew, P. G.-L. (2005). **Change and Continty: English Language Teaching in
Singapore.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา [http://www.asian-efl-journal.com/
march-05-pc.php](http://www.asian-efl-journal.com/march-05-pc.php).
- Deveci, T. (2009). **A Brain-Based Approach to Teaching English as a Second
Language.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา [http://www.developingteachers.com/
articles_tchtraining/brainpf_tanju.htm](http://www.developingteachers.com/articles_tchtraining/brainpf_tanju.htm).

- Feden, P., & Vogell, R. (2003). **Method of teaching–applying cognitive science to promote student learning**. Boston, MA : McGraw Hill.
- Harmer, J. (2000). **The Practice of English Language Teaching**. (3rd ed.). New York : Pearson Longman.
- Hick, S. (1997). **Benefit of interactive multimedia cousreware**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://http-server.carleton.ca/~shick/mypage/benefit.html>.
- Jarvis, H. & Atsilarat, S. (December, 2004). “**Shifting paradigms: from a communicative to a context–based approach**.” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.asian-edl-journal.com/December 04-HJ & SA. php>.
- Jensen, E. (2004). **Brain–Based Learning**. CA : Brain Store Inc.
- Mclellan, H. (1996). **Evaluation in a situated learning environment**, In H. Maclellan (Ed.), **Situated learning perspectives**. New Jersey : Educational technology publications.
- Noughton, J. (2007). **Microsoft makes face book a club you don’t want to join**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.guardian.co.uk/business/>.
- Partnership for 21st Century Skills. (2009). **Professional development for the 21st century**. http://www.p21.org/documents/P21_Framework.pdf (accessed June 15, 2015).
- Roblyer, M.D. (2003). **Integrating educational technology into teaching**. 3rd ed. Columbus, OH : Merrill, Prentice Hall.
- Smith, P.L. & Regan, T.I. (2005). **Instructional Design**. New Jersey : John Wiley & Sens, Inc.
- Stephen B. R. (November, 2001). **Overcoming Common Problems Related to Commuicative Methodology**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.lteslj.org/Technigues/Ryam-communicative.html>.
- Tennyson, R.D. (2005). **The Impact of Cognitive Science Movement on Instructional Design fundamentals**. In B.B. Seels (Ed.). **Instructional Design Fundamentals: A reconsideration**. New Jersey : Educational technology publications.
- Trilling, B. & Fadel, C. (2009). **21th Century Skills: Learning for Life in Our Time**. San Francisco: Jossy-Bass.

- Yoon, K.-eun. (2004). **CLT Theories and Practices in EFL Curricular: A case study of Korea**. Retrieved on December 23, 2005.
from: <http://www/asian-efl>.
- Zhenhui, R. (1999). **“Communicative Competence”** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www/asian-efl-journal.com/September-04-yke.php>.
- Zhao, Y. (2012). **World Class Learners: Educating Creative and Enterpreneurial Students**. California : Corwin.
- Zull, J. (2002). **The art of changing the brain: enriching the practice of teaching by exploring the biology of learning**. Sterling, VA : Stylus Publishing.